

KIRKKOHALLITUKSEN YLEISKIRJE

Nro 10/2012
30.5.2012

KIRKKOLAIN JA KIRKKOJÄRJESTYKSEN MUUTOS KOSKIEN KIRKOLLISIA
VAAKUNOITA, SINETTEJÄ JA LEIMOJA

Laki kirkkolain muuttamisesta (249/2012) ja kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta (251/2012) tulevat voimaan 1.6.2012. Muuttuneet lait löytyvät säädöstietopankista osoitteessa www.finlex.fi. Samalla kumoutuvat laki evankelis-luterilaisten kirkon vaakunoista (785/1986) sekä valtioneuvoston päätös virastojen sineteistä (185/1985) myös evankelis-luterilaisen kirkon osalta.

Kirkkolain 25 lukuun on liitetty säännökset kirkollisista vaakunoista, sineteistä ja leimoista. Tärkeimmistä periaatteista ja perusteista säädetään kirkkolaissa ja tarkemmat säännökset sinettien ja leimojen muodosta, koosta, tekstistä, kielestä, väristä, tunnuskuvausta, vahvistamisesta ja hävittämisestä ovat kirkkojärjestyksen 23 luvussa.

Seurakuntien vaakunat

Uusien säännösten mukaan kirkon, hiippakuntien ja piispojen vaakunoiden lisäksi seurakunnalla voi olla vaakuna. Harkintavalta seurakunnan vaakunan käyttöön otosta on seurakunnalla itsellään eikä vaakunan käyttöön ole asetettu laissa velvoitetta. Mikäli vaakuna otetaan seurakunnassa käyttöön, on se laadittava heraldisten sääntöjen mukaan.

Seurakunnan vaakunan hyväksyy seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto, mutta päätös on alistettava hiippakunnan tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Tuomiokapitulin tulee ennen vaakunan vahvistamista hankkia Kansallisarkiston lausunto. Suositeltavaa on, että seurakunta hankkisi asiantuntijalausannon jo vaakunan laadintavaiheessa.

Seurakunnan vaakunan käyttöä valvoo sen hyväksynyt toimielin eli kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Vaakunaa tai sen tunnuskuvausta irrotettuna kilvestä on käytettävä heraldisten periaatteiden mukaan.

Lisätietoa heraldiikasta löytyy esimerkiksi Kansallisarkiston verkkosivuilta www.arkisto.fi tai Suomen Heraldisen Seuran sivuilta www.heraldica.fi.

Kirkollisten viranomaisten sinetit ja leimat

Sinetillä tarkoitetaan asiakirjan oikeudellisuuden takeena käytettävää esimerkiksi paperiin painettavaa kuvaa ja tekstiä (*puristesinetti*) tai valmiiksi paperiin painettua kuvaa ja tekstiä. Leimalla tarkoitetaan puolestaan musteella aikaansaataavaa vastaavaa kuvaa ja tekstiä.

Piispainkokous ja tuomiokapituli hyväksyvät oman sinettinsä ja leimansa. Lääninrovastin sinetin ja leiman hyväksyy tuomiokapituli. Seurakunnan tai keskusrekisterin sinetin ja leiman hyväksymistä koskeva kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston tai kirkkoneuvoston päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Kirkollisten viranomaisten sinetit ja leimat ovat muodoltaan suippopäisiä soikioita, joita on kahta eri kokoa. Sinettien koot on määritelty jo vuoden 1985 valtioneuvoston päätöksessä, eikä kokoja ole uusissa säännöksissä muutettu. Piispainkokouksen ja tuomiokapitulien sinetit ja leimat ovat kooltaan hiukan suurempia kuin lääninrovastien, seurakuntien ja keskusrekisterien leimat. Mikäli kirkollisen viranomaisen sinetti ei kooltaan, kuva aiheeltaan tai tekstin osalta vastaa säännöksiä, sallii lain voimaantulosäännös käyttää aiemmin vahvistettua sinettiä siihen saakka kunnes sinetti on kulumisen vuoksi uusittava. Lisäksi lain voimaantulosäännös sallii Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin ja Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin edelleen käyttää niille aiemmin vahvistettua sinettiä.

Käytöstä poistettava sinetti ja leima sekä niiden tekemisen mahdollistavat erityiset välineet on hävitettävä tai otettava talteen. Hävittämisestä päättää sinetin tai leiman hyväksynyt toimielin. Koska ne ovat osa kirkollista kulttuuriperintöä, on suositeltavaa, että ennen hävittämispäätöstä asiasta pyydetään asiantuntijalausunto esimerkiksi Kirkkohallituksen museoalan tutkijalta, maakuntamuseolta tai Kansallisarkistolta.

Liitteenä: Sinetin ja leiman koon mittaaminen

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa kirkkoneuvos Pirjo Pihlaja sekä museoalan tutkija Nina Lempa, sähköpostiosoitteet etunimi.sukunimi@evl.fi.

KIRKKOHALLITUS

Jukka Keskitalo

Pirjo Pihlaja